

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Vladimír Kořínek

Sto let Jednoty československých matematiků a fyziků

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 7 (1962), No. 2, 57--58

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139730>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1962

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

STO LET JEDNOTY ČESKOSLOVENSKÝCH MATEMATIKŮ A FYZIKŮ

VLADIMÍR KOŘÍNEK

V roce 1962 oslavuje Jednota československých matematiků a fyziků sto let svého trvání. Vznikla v roce 1862 jako „Spolek pro volné přednášky z matematiky a fyziky.“ Byl to původně studentský spolek posluchačů matematiky a fyziky, který měl za cíl usnadňovat studium matematiky a fyziky tím, že pořádal přednášky o matematice a fyzice konané jeho členy. Roku 1869 byl reorganizován tak, že sdružoval nejen studenty matematiky a fyziky, nýbrž též absolventy těchto oborů, a dostal jméno „Jednota českých matematiků.“ Teprve v roce 1912 přijal spolek výstižnější jméno: „Jednota českých matematiků a fysiků.“ Zajímavé je, že ve stejné době, kdy vznikala u nás Jednota, vznikalo v Moskvě „Moskovskoje matematiceskoje občestvo.“ Roku 1864 byl vytvořen matematický kroužek, který se změnil roku 1867 v dnešní Moskevskou matematickou společnost. Hned v sedmdesátých letech byly navázány s Občestvem styky.

Jednota československých matematiků a fyziků může právem a s pýchou hledět na velkou práci, kterou vykonala u nás pro rozvoj matematiky a fyziky i pro rozvoj naší kultury vůbec. Jednota sdružovala pod svou střechou téměř všechny vědecky pracující matematiky a fyziky a kromě toho ještě velkou většinu středoškolských učitelů těchto předmětů. Byla velkou oporou vědeckých pracovníků a probojovala u nás pokrokové myšlenky ve školství.

Na podporu vědy vybudovala velkou matematickou a fyzikální knihovnu, vydávala od roku 1872 Časopis pro pěstování matematiky a fyziky, vytvořila pro české matematiky a fyziky publikační možnosti a umožnila vydávání českých a později i slovenských vysokoškolských učebnic, kompendií a monografií, jakož i knih popularizujících matematiku a fyziku. Vláda starého Rakouska se velmi macešsky chovala k české vědě. Rovněž mezi oběma světovými válkami byly částky, které věnovala na vědu vláda Československé republiky, značně nedostatečné. Proto stála Jednota před základním problémem opatřit pro udržování knihovny a pro svou publikační činnost potřebné finanční prostředky, což se jí prozíravým a velmi iniciativním hospodářským vedením skvěle dařilo.

Jednota si od počátku byla vědoma toho, že je třeba se starat i o úroveň vyučování matematice a fyzice na středních školách a že je třeba poskytovat v tomto směru pomoc pokrokovým učitelům. Na začátku tohoto století vydává Jednota celou řadu učebnic pro střední školy podle reformních myšlenek, které tehdy se šířily

Evropou, a od té doby věnovala velkou péči vydávání moderních středoškolských učebnic. Již za první světové války připravovala plán na reformu střední školy, který po válce předložila veřejnosti. Byl založen na těchto pokrokových myšlenkách: Matematika a fyzika jsou vědy velmi důležité pro rozvoj společnosti a podle toho mají mít své místo v učebním plánu střední školy. Střední školy mají být organizovány tak, aby byly přístupné dětem ze všech vrstev našeho národa, nikoli jen vrstev privilegovaných. Tyto myšlenky daleko předběhly politický vývoj u nás, a proto mohla Jednota v období mezi dvěma světovými válkami prosadit jen velmi málo z konkrétních důsledků, ke kterým tyto myšlenky vedly.

Po druhé světové válce se v Československé republice poměry podstatně změnily. Vláda republiky má k dispozici velké výtěžky z výroby, které dříve šly do kapes soukromých podnikatelů. Proto převzala péči o vědu v celém státě a vydává na ni takové částky, o nichž se vědcům před druhou světovou válkou ani nesnilo. Jednota se proto nemusí již starat o náklady na vědecké publikace, o časopis a o knihovnu. Stala se proto při reorganizaci roku 1956 sdružením vědeckých pracovníků a učitelů, v němž se uplatňuje osobní iniciativa jeho členů v úsilí o lepší rozvoj matematiky a fyziky, o lepší uplatnění výsledků těchto věd v praxi a o zvýšení úrovně vyučování těmto disciplínám ve školách. Dnes nemá Jednota své organizační útvary jen ve třech dřívějších universitních městech, nýbrž má na 20 poboček v nejdůležitějších městech státu. Tím spolupracuje Jednota na snažení všeho našeho lidu, aby byla co nejvíce zvýšena hmotná i kulturní úroveň naší socialistické společnosti, v duchu hesla, které si zvolila pro svůj jubilejní rok: Matematika a fyzika základem rozvoje techniky.